

VIDENSCENTER PÅ ÆLDREOMRÅDET

Elektronisk nyhedsbrev

AKTUELLE NOTER NR. 14

13. SEPTEMBER 2005

INDHOLD:

Økonomer uenige om velfærden

R: Væk med særydelser til ældre

S i modstrid om førtidspension

Efterlønnen er intet problem

Otte slags ældre forbrugere

Ældre har mindre forbrug

Længere liv med gode venner

Dyr hjemmehospice

Ny sundhedsportal

Ny hjemmeside om demens

Verdens ældste død

Økonomer uenige om velfærden

Et debatlystent panel af økonomer kiggede i krystalkuglen for fremtidens, danske ældre på Videnscenter på Ældreområdetets debatmøde 'Ældre Velfærd' 1. september i Eigtveds Pakhus i København.

Få måneder før den regeringsnedsatte Velfærdskommission kommer med sine afsluttende konklusioner - det sker den 20. december - satte vi en række økonomer stævne, der hver for sig repræsenterede relevante organer. De skulle veje de mange bud for og imod, der har været på det fremtidige ældreområde. At der kommer flere ældre, og at forsørgelsen af dem ikke bliver et uoverstigeligt problem, var panelet enige om. Også at hele diskussionen ikke alene måtte fokusere på efterlønnen. Men så skilte vandene.

Med vilje var panelet støvsuget for politikere, idet kun et fåtal af partier endnu har spillet ud med deres bud på de evt. ændringer, der måtte ske på området. Statsminister Anders Fogh Rasmussen fra det store regeringsparti, Venstre, har således helt afvist at drøfte fremtidige forhold for de ældre, før Velfærdskommissionen har talt. Stort set lige så sammenbidt er hans finansminister, Thor Pedersen. Men hen over sommeren har der været flere bud. Hidtil har dog kun Socialdemokratiet fremlagt et samlet forslag, hvis hovedbudskab er, at der ikke sker noget de første 10 år, men derefter skal såvel efterløns- som pensionsalderen stige. De radikale har foreslået en seniorpension a la førtidspensionen, men har endnu ikke afgjort hvor pensionsalderen skal ligge osv. Så derfor har vi i første omgang holdt os til økonomerne - hermed ikke være sagt, at ældres velfærd ikke også rummer mange andre elementer end de rent økonomiske, men med kun et par timer til rådighed måtte vi og panelet mestre begrænsningens kunst.

I panelet sad professor *Jørn Henrik Petersen*, Syddansk Universitet, som repræsentant

for Velfærdskommissionen, professor *Jesper Jespersen*, Roskilde Universitetscenter, som repræsentant for den alternative velfærdskommission, professor *Hans Zeuthen*, som repræsentant for Ældre Sagens Velfærdstænketank, professor *Jørgen Goul Andersen*, CCWS, Aalborg Universitet, som repræsentant for videnscentrets fagpanel, professor og overvismand, *Peter Birch Sørensen*, Københavns Universitet, der havde fået i opdrag at fortælle om vismændenes forslag til medborgerkonti, og endelig direktør *Lars Andersen*, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.
Læs referatet fra debatmødet i det kommende nummer af videnscentrets tidsskrift, Alderens nye sider, der udkommer senere på måneden.

R: Væk med særydelser til ældre

Ifølge Det Radikale Venstres finanslovsforslag - der har fået titlen 'Hvis vi havde 90 mandater' - skal der saneres i særydelser til ældre. Det gælder boligstøtten, den lavere boligskat for ældre, særregler for dagpengeret for 55-59-årige, 'mimrekort' til pensionister og gratis influenzavaccine. Dermed tager partiet forskud på reformer, før Velfærdskommissionen fremlægger sin rapport. Sammen med en sænkning af marginalsatten til 42 pct., hel afskaffelse af efterlønnen om 10 år og en række skattefradrag for lønmodtagere - herunder fjernelse af skattefradraget for pensionsindbetalinger på over 100.000 kr. årligt - og virksomheder skulle det betyde 60.000 flere i arbejde. Om saneringen af ældreydelse siger partiets finansordfører, Morten Helveg Petersen:

"Det bør være en konkret vurdering af individets behov, der er afgørende for om den enkelte tildeles ydelser. Og det er altså ikke en social begivenhed at fylde 65 år".

Sammen med SF er de radikale det parti, som i videst omfang vil indlede opgøret med de universelle ydelser. Folkepensionen vil partiet dog ikke røre ved, fordi den opfattes som en kerneydelse i et velfærdssamfund. Partiet vil derimod ikke tilføre hjemmehjælpen flere ressourcer, sådan som Socialdemokratiet har foreslået.

Kilde: Ritzau 5.9., Århus Stiftstidende, Politiken og Morgenavisen Jyllands-Posten 6.9. samt Information 6. og 9.9.2005

S i modstrid om førtidspension

Både regeringen og Dansk Folkeparti afviser blankt, at finde pengene til en stor del af førtidspensionisterne i den såkaldte satspulje. Det drejer sig om tre mia. kr. over de næste fem år, hvilket stort set vil dræne puljen for samtlige midler. Men Socialdemokraterne fastholder i sit finanslovsforslag, at pengene skal hentes netop der. Det er ifølge Enhedslisten "at fodre hunden med sin egen hale".

De førtidspensionister, som S nu vil give flere penge, drejer sig om de ca. 194.000, der er på den gamle ordning fra før 1. januar 2003, og de skal ifølge forslaget nu over på den nye ordning, der giver dem flere penge. Det vil betyde helt op til 3.000 kr. om måneden for den enkelte førtidspensionist. Ifølge den nye ordning får en enlig førtidspensionist 14.173 kr. månedligt og gifte/samlevende får 12.046 kr. For to år siden foreslog partiet forbedringer for førtidspensionisterne. Men den gang var beløbet på mindre end på 500 kr. månedlig.

Modstanderne af S-forslaget - og det er især Dansk Folkeparti - harcelerer over, at den socialdemokratiske finansordfører, Henrik Sass Larsen, kaldte et langt billigere forslag fra Dansk Folkeparti for "hundedyr" blot fire uger før, de fremsatte deres eget forslag, der er tre gange dyrere. "Det er utroligt svært at tage socialdemokraterne alvorligt, når de fremlægger forslag, som de ikke kunne drømme om at gennemføre, hvis de sad i regering", siger Dansk Folkepartis finanspolitiske ordfører, Kristian Thulesen Dahl. "Overbudspolitik" og "hyklery" er forslaget også blevet kaldt. Finansminister Thor Pedersen skønner, at der mangler indtægter på seks mia. kr. for at finansiere dette og de øvrige udgifter i S-forslaget, og han har følgende kommentar: "Det er imponerende, at man kan komme så langt op i den blå luft, at det slet ikke hænger sammen". Den konservative finansordfører, Christian Wedell-Neergaard, mener at S skyder sig selv i foden: "Det forekommer mig dybt useriøst at tage pengene fra samfundets allersvageste for på den måde at fiske stemmer fra førtidspensionisterne. Det er simpelthen uforståeligt".

Også fra anden side mødes forslaget med kritik. Formanden for Landsforeningen af Førtidspensionister, Carl Erik Nielsen, siger således, at gruppen af førtidspensionister, der er under den gamle ordning, modtager en række særlige ydelser, så de vil ikke mærke de store forbedringer. Lederen af Center for Alternativ Samfundsanalyse, Finn Kenneth Hansen, mener, at det var mere logisk, at alle skatteydere betaler for indkomstoverførslerne. "Satsreguleringen er slet ikke beregnet til det, men derimod til tiltag, der letter folks mulighed for at komme ud af deres situation eller mere specielle tiltag for bestemte grupper".

Førtidspensionsreformen blev vedtaget i 2001 under den SR-regeringen ved hjælp af Venstre og konservative. Pengene blev den gang fundet i netop Satspuljen. Denne pulje, der anvendes til sociale projekter, udgør ca. fire mia. kr. årligt, men mange projekter løber over flere år, hvorfor der kun er ca. 500 mio. kr. årligt til fri fordeling. Puljepengene stammer fra en del af stigningen i overførselsindkomsterne. Alle partier undtagen Enhedslisten er med i det såkaldte satspuljeforlig, hvor fordelingen afgøres i enstemmighed. Kan partierne ikke blive enige, vil pengene i stedet blive tilbageført og brugt til at hæve overførselsindkomsterne. Det *kan* blive tilfældet i år, hvis S fastholder, at pengene skal tages derfra. Partiet har dog stillet 500 mio. kr. i udsigt på finansloven til netop den slags projekter, som Satspuljen hidtil har støttet. Dansk Folkeparti, der først sent og som følge af en lovrevision kom med i Satspuljen, medvirker gerne til et opgør med Satspuljen, siger, Kristian Thulesen Dahl.

Såvel S, DF og Venstre er indstillet på, at førtidspensionister kan tjene op til 30.000 kr. om året – uden at miste deres pension, som det er tilfældet i dag. DF, der har fremsat forslaget, mener ikke, at det skal være en del af finanslovsforhandlingerne, men led i reformerne af velfærdssamfundet. Ifølge Ankestyrelsens kvartalsstatistik skete 97 pct. af de 3.662 tilkendte førtidspensioner i 2. kvartal i år af helbredsmæssige grunde. Antallet af tilkendelser efter de nye regler ligger lidt under niveauet for 2. kvartal i fjor, men lidt højere end 1. kvartal i år. Heri er der intet unormalt.

Ud over førtidspensionsforslaget lægger Socialdemokraterne op til, at der bl.a. skal anvendes en mia. kr. til forbedring af hjemmehjælpen. Den politiske diskussion er også gået på, hvorvidt man skal bruge af overskuddet på statsfinanserne. Det ønsker S

- og med dem 40,7 pct. af vælgerne, der gerne ser en udvidelse af den offentlige service, viser tal fra en opinionsmåling foretaget af Greens Analyseinstitut.

Kilder: Ankestyrelsens kvartalsstatistik 2005:2, Ritzau 5., Politiken 5., 6., 7. og 9., Information 5., 6. og 12., samt Morgenavisen Jyllands-Posten og Børsen 6.9. og 2005.

Efterlønnen er intet problem

Efterlønnen kan sikres ved bedre integration. Dertil kommer, at det ikke kan betale sig at afskaffe den. For den manglende ydelse vil skulle modvirkes af dagpenge, kontanthjælp og førtidspension. Blandt andet fordi mange i efterlønsalderen slet ikke vil *kunne* få arbejde. Det fremgår af bogen 'Velfærdsamfundet, Myter og facts', som professor i samfundsvidenskab på Roskilde Universitetscenter, Bent Greve, netop har udgivet. Han mener således, at "det vil være langt mere konstruktivt at sikre bedre integration og mindre nedslidning i stedet for at lave nogle panikagtige nedskæringer, som der ikke er behov for".

Bent Greve siger videre, at arbejdsmarkedet stort set er lukket for dem, der fyres som 57-årige. "Og selv Finansministeriet regner jo med, at 30 pct. af dem, der i dag er på efterløn, ville have brug for en anden ydelse, hvis man fratog dem efterlønnen. Derfor er nettoudgiften til efterlønnen i dag faktisk relativ lille". I øvrigt mener han, at alle økonomerne i Velfærdskommissionen tænker neoliberalt, og dermed udelukkende på marked, priser og udbud.

Bogen er udkommet på Hans Reitzels Forlag.

Kilde: Information 5.9.2005.

Otte slags ældre forbrugere

Ældre forbrugere, dvs. 50+, kan inddeles i otte segmenter, fremgår det af den første undersøgelse af sin slags, 'Understading Fifties and Over', der er et samarbejde mellem TV2 udarbejdet af mediebureauet OMD. Der indgår 2.000 personer i undersøgelsen, og 16 har gennemgået et dybdeinterview, mens 16 fokusgrupper har bidraget til at indfange nuancerne i aldersgruppen. De 50+-årige bruger 68 pct. af deres disponible indkomst til forbrug - det er 17 mere end yngre aldersgrupper, de har stor friværdis i deres bolig og mange tager nedsparingslån. Undersøgelsen viser, at de køber dyrere biler end de yngre, og de er blevet mærkebevidste. 85 pct. har mobiltelefon, 40 pct. sender jævnligt sms'er og 10 pct. har en PDA, mens 50 pct. har et digitalkamera. Halvdelen har et sundt sexliv.

Segmenterne kan opdeles i 'Hr. og Fru Danmark', der er købekraftige, men erfarne og kritiske forbrugere. 'Otiumnyderne', der er livsglade mennesker, der har det bedst med at være omgivet af andre mennesker. 'Ildsjælene' er spontane, opsøgende, varme og temperamentsfulde med mange drømme og ideer. De føler sig unge og friske og tænker sjældent på deres alder. 'De flittige bier' er unge af sind, tilgivende, spontane og talende. De er engageret i foreningslivet og nyder gerne et glas rødvin med vennerne. 'De evigt unge' føler sig mentalt yngst og opfører sig derefter. De går op i deres udseende og forsøger at leve et sundt liv. De nyder at gå ud, er meget mærkebevidste og positivt stemt over for reklamer. 'De forankret i fortiden' kan ikke

følge med den teknologiske udvikling. De føler sig fanget i deres hjem, ser med bekymring fremtiden i møde, lever sparsomt og har kun en begrænset omgangskreds. 'De karrieredrevne' har den største købekraft. De er kloge, velargumenterende, hårdtarbejdende og til tider påståelige - og de er ikke udpræget sociale. Endelig er der 'de positive seniorer', der er de ældste, og selv om flere er ramt af aldersrelaterede sygdomme, fejler humøret ikke noget. De er beskrives som traditionelle.

Kilde: Politiken 9.9.2005.

Ældre har mindre forbrug

Over en tredjedel af alle danskere over 60 år har mindre end 5.000 kr. til mad, drikke, tøj og øvrigt forbrug om måneden, fremgår det af en Gallup-måling udarbejdet for Berlingske Tidende. En stor gruppe ældre mener tilmed, at de har fået færre penge til forbrug de senere år og dermed slet ikke kan deltage i den meget omtalte forbrugsfest, og det passer ganske godt, fremhæver økonom Jens Højgaard fra Ældre Sagen.

“De lettelser i skatten, der er givet de senere år, er nemlig især kommet folk med arbejde til gode”, siger han og fremhæver, at mange ældre ikke får reguleret hverken deres private pensioner eller ATP-ydelser op i takt med den almindelige prisstigning på mad og dagligvare.

Tallene fra Gallup viser, at 34 pct. af de ældre har mindre end 5.000 kr. til forbrug. Andre 26 pct. har mellem 5.000 og 7.000 kr.

Kilde: Berlingske Tidende 3.9.2005.

Længere liv med gode venner

Gode venner er sagen, især hvis man ønsker at leve lidt længere. Ifølge en australsk undersøgelse har mennesker med et stort netværk af venner og bekendte statistisk større chance for at være i live 10 år længere end folk uden venner.

Kilde: Kristeligt Dagblad 9.9.2005.

Dyr hjemmehospice

Hjemmehospice er en dyr ordning. Det viser evalueringen af det projekt Hospice uden mure, som Skanderborg og Odder gik sammen om. Projektet bestod af et team med en læge og to sygeplejersker, der tog på hjemmebesøg hos uhelbredeligt syge. Målet med teamet var at planlægge patientens sidste tid efter dennes ønske. Evalueringen konkluderer, at de døende fik en bedre smertelindring, og at 92 pct. af de pårørende mener, at ordningen har været en meget stor eller god hjælp for den afdøde. Men rapporten viser også, at hjemmebesøgene øger udgifterne med op til 64.000 kr. pr. patient.

Kilde: Morgenavisen Jyllands-Posten 2.9.2005.

Ny sundhedsportal

En ny sundhedsportal med navnet Vital-Livsstil lanceres af forretningsmanden Kaj Worsøe. Portalen er for de 1,9 mio. danskere, der er over 50 år, og den tidligere ØK-mand regner med 100.000 medlemmer. På portalen kan man opnå rabatordningen på produkter, der rækker fra medicin til kro-ferie. Endvidere kan man få svar på sine spørgsmål fra en række sundhedseksperter. Prisen for et års medlemskab er 750 kr.
Kilde: Børsen 8.9.2005.

Ny hjemmeside om demens

På den internationale Alzheimerdag den 21. september bliver der lanceret en ny hjemmeside: <http://www.demensnet.dk>
Hjemmesiden er rettet til mennesker med demens og særligt til deres nærmeste. Den kommer til at indeholde faktuel viden i form af artikler, men også interaktive tilbud, blandt andet med en brevkasse og en dagbog, hvor læserne kan dele deres erfaringer og give og få gode råd. Der er også en ugentlig chat og mulighed for at fortælle sin personlige historie, samt at deltage i en online debat. De faglige redaktører er afdelingslæge Peter Johannsen og projektkoordinator Ane Eckermann fra Rigshospitalets Hukommelsesklinikk.
Der findes en tilsvarende side om depression: <http://www.depnet.dk> som har fungeret siden 2001. Demensnet kommer til at minde meget om depnet.
*Yderligere oplysninger Heidi Kyhl, MD, PhD The Lundbeck Institute
Tlf. 3643 9154, <mailto:hky@lundbeck.com>
Kilde: DEMENS nr. 9*

Verdens ældste død

En hollandsk kvinde, som - så vidt vides - var verdens ældste menneske, er død i en alder af 115 år. Kvinden, Hendrikje van Andel-Schipper, var fhv. husgerningslærer. Andel-Schipper blev enke i 1958 efter 20 års ægteskab og flyttede først på plejehjem, da hun var 106 år.
Kilde: Reuters 30.8.2005.

-- --

Framelding: <mailto:noterlist-off@aeldreviden.dk>

Tilmelding: <mailto:noterlist-on@aeldreviden.dk>

AKTUELLE NOTER, der er Videnscenter på Ældreområdet elektroniske nyhedsbrev, udsendes ca. hver 14. dag. Udvalget sker hovedsageligt efter et sagligt kriterium for, hvad der vil være væsentlig viden for vore brugere. Med AKTUELLE NOTERs korte, journalistiske form er det hensigten at skabe et nemt overblik over, hvad der sker på feltet.

Vi modtager gerne relevant materiale til brug for AKTUELLE NOTER - også fra forskere.

Du er velkommen til frit at bruge og kopiere AKTUELLE NOTER. Husk dog at kreditere Videnscenter på Ældreområdet og primærkilderne, der vil være anført under

den enkelte note.

Du må også gerne opfordre andre til at tilmelde sig note-servicen.

Husk også vor hjemmeside <http://www.aeldreviden.dk> og vor direkte telefonlinje 3940 5847

Ønske om abonnement på det trykte tidsskrift 'Alderens nye sider' og andre publikationer samt henvendelser vedrørende videnscentrets arrangementer og øvrige tjenester rettes IKKE til denne mail-adresse, men til: mail@aeldreviden.dk

Redaktion: Anne Brockenhuus-Schack, noter@aeldreviden.dk

Videnscenter på Ældreområdet er en uafhængig og selvejende institution, hvis primære formål er at indsamle, bearbejde og formidle uvildig viden om forskning, forsøg og udvikling på ældreområdet. Centret arbejder for de ældres ligestilling, ligebehandling og ligeværd samt for at styrke de ældres muligheder for aktivitet, deltagelse, synlighed og indflydelse i samfundet - og samtidig forebygge negative konsekvenser af sygdom, svækkelse og isolation.